

Nr 161.

Ankom till riksdagens kansli den 31 maj 1929 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till fonden för mötande av förluster å Aktiebolaget Kreditkassan.

(4:e avd.)

I den till riksdagen den 4 januari 1929 avlätna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1929/1930 har Kungl. Maj:t under återopande av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag (utgifter för kapitalökning: bil. 3, punkt 2) föreslagit riksdagen att såsom kapitalökning för fonden för mötande av förluster å Aktiebolaget Kreditkassan av år 1922 för budgetåret 1929/1930 anvisa ett anslag av 5,000,000 kronor.

Ytterligare har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 16 april 1929 avlåten proposition, nr 229, angående beredande av stöd åt insättare i vissa sparbanker m. m. vilken i nu förevarande del hänvisats till statsutskottet, under återopande av statsrådsprotokollet över finansärenden samma dag, föreslagit riksdagen, bland annat, besluta att såsom kapitalökning för fonden för mötande av förluster å Aktiebolaget Kreditkassan av år 1922 för budgetåret 1929/1930 anvisa, utöver i statsverkspropositionen äskat anslag av 5,000,000 kronor, ett belopp av ytterligare 2,000,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollen.

I statsverkspropositionen har *departementschefen* för egen del anfört följande:

»Med bifall till Kungl. Maj:ts i 1926 års statsverksproposition framlagda förslag beslöt riksdagen, att en särskild fond, benämnd fonden för mötande av förluster å Aktiebolaget Kreditkassan av år 1922, skulle inrättas, varjämte riksdagen såsom kapitalökning för denna fond för budgetåret 1926/1927 anvisade ett anslag av 8 miljoner kronor. Därefter har för ett vart av budgetåren 1927/1928 och 1928/1929 såsom kapitalökning för fonden anvisats ett anslag av 5 miljoner kronor. Anslagen hava täckts av andra statsinkomster än lånemedel. Fonden, som alltså för närvarande uppgår till 18 miljoner kronor, förvaltas av riksgäldskontoret.

Enligt vad jag förut nämnt, utgör hela summan av Kreditkassans förluster till och med år 1928 i runt tal 21.6 miljoner kronor, i vilket belopp ingår 1928 års ränte- och kapitalförluster med omkring 0.4 miljon kronor. I en till mig ställd skrivelse har Kreditkassans styrelse — under framhållande

att vid den fortgående avvecklingen av kassans engagemang ytterligare förluster ej syntes kunna undvikas, men att det vore för tidigt att ännu med säkerhet kunna uttala sig om dessas storlek — anmält, att, enligt styrelsens åsikt, det belopp, som i riksstaten för budgetåret 1929/1930 borde avsättas för täckande av Kreditkassans förluster, borde bestämmas till 3.6 miljoner kronor, eller till skillnaden mellan den i bokslutet för år 1928 uppkomna förlustbalansen och det tidigare för ändamålet avsatta beloppet. Jag vill därvid erinra, att den uppskattning av den slutliga kapitalförlusten å kassans verksamhet, som år 1927 verkställdes av de särskilda utredningsmännen angående avveckling av Kreditkassans engagemang, innebar, att sagda förlust icke skulle komma att överstiga 40 miljoner kronor, men att den i lyckligaste fall kunde tänkas stanna ett eller annat femtal miljoner under denna siffra. Även om de förluster, som alltjämt äro att förvänta, skulle stanna under vad sålunda antagits, synes avsättningen till fonden för budgetåret 1929/1930 icke böra bestämmas lägre än till det för vart och ett av budgetåren 1927/1928 och 1928/1929 anvisade beloppet av 5 miljoner kronor. Detta belopp bör alltså uppföras såsom utgift för kapitalökning å sagda fond, att täckas av andra statsinkomster än länemedel.»

Sedermera har departementschefen i samband med avlåtandet av nyssnämnda proposition nr 229 i nu förevarande ämne anfört följande:

»Enligt vad jag av Kreditkassans styrelse inhämtat, torde, såvitt nu kan bedömas, de totala förlusterna å kassans hittillsvarande verksamhet kunna beräknas komma att stanna vid 25 å 30 miljoner kronor. Av den nya hjälpverksamhet, som nu ifrågasättes, måste följa en väsentlig ökning av den slutliga förlustsiffran. Med hänsyn härtill anser jag mig böra förordna, att avsättningen till fonden för nästa budgetår höjes med 2 miljoner kronor, eller sålunda till 7 miljoner kronor. Då den hittillsvarande riksdagsbehandlingen av de olika huvudtitlarna i statsverkspropositionen innebär en minskning i anslagsbelastningen av mer än 2 miljoner kronor i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag, kan den nu förordade ökningen av avsättningen till fonden för mötande av Kreditkassans förluster täckas inom ramen av de inkomster, som beräknas enligt budgetförslaget.»

Utskottets
yttrande.

Enligt vad av utredningen framgår, kunna de totala förlusterna å Kreditkassans *hittillsvarande* verksamhet beräknas stanna vid ett belopp av omkring 30 miljoner kronor. Denna siffra lärer emellertid komma att ej oväsentligt förhöjas genom stödåtgärderna beträffande Allmänna Sparbanken m. fl. sparbanker ävensom Aktiebolaget Jordbrukarbanken. Kostnaderna för det statliga understödet till insättarna i övannämnda sparbanker hava sålunda uppskattats till cirka 10 miljoner kronor. För att säkerställa Jordbrukarbankens fortsatta verksamhet förutsattes vidare överflyttning på Kreditkassan av vissa banken tyngande engagemang; de engagemang, som i första hand äro avsedda att överflyttas, äro i Jordbrukarbankens räkenskaper bokförda till mellan 9 och 10 miljoner kronor, och förlustrisken å desamma har av bankens ledning uppskattats till 5.5 miljoner kronor.

För täckande av förlusterna å ifrågavarande kristidsengagemang av olika slag finnes redan avsatt 18 miljoner kronor. Önskligt är emellertid enligt utskottets mening, att omsorgen om återstående förlustbelopp täckning ej

i alltför hög grad skjutes på framtiden. Härför talar ock det gynnsamma statsfinansiella läget, vilket synes utan svårighet möjliggöra avsättning för nu ifrågavarande ändamål av ett jämförelsevis betydande engångsbelopp å 1929/1930 års riksstat.

Men hänsyn tagen till dessa omständigheter har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att avsättningen till Kreditkassan för nästkommande budgetår bestämmes till 16 miljoner kronor.

Under åberopande härav hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom kapitalökning för fonden för mötande av förluster å Aktiebolaget Kreditkassan av år 1922 för budgetåret 1929/1930 anvisa ett anslag av 16,000,000 kronor.

Stockholm den 31 maj 1929.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, J. L. Widell, P. A. Dahl, K. V. Rydén, N. J. M. Svensson i Kompersmåla, C. I. Asplund, J. G. Walles, G. Kobb och D. A. Petré;

från andra kammaren: herrar A. Anderson i Råstock, C. R. Jansson i Falun, O. Olsson i Kullenbergstorp, L. J. Carlsson-Frosterud, P. M. Olsson i Blädinge, J. Olofsson i Digernäs, S. Persson i Fritorp, O. Nilsson i Örebro, C. A. Anderson i Storegården och G. Persson i Falla.
